

Motion till riksdagen 2018/19:1812

av **Marianne Pettersson m.fl. (S)**

En inkluderande arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en inkluderande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att ha ett eget arbete ökar en människas frihet genom att man får en egen inkomst och del i en gemenskap. För Socialdemokraterna är det självklart att alla människor som vill och kan ska ha ett arbete. Socialdemokraternas mål är full sysselsättning. Det räcker dock inte med att se till att människor har ett arbete utan det måste också vara ett fast arbete med en sysselsättningsgrad som ger en inkomst som går att leva på. Arbetet i sig är centralt för att skapa ett sammanhållet samhälle med välfärd och välstånd för alla. I ett sådant samhälle har möjlighet att skapa sig ett eget liv med jobb och bostad.

Det finns många utmaningar på dagens arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitiken måste vässas ytterligare.

Snabbt skiftande förutsättningar på arbetsmarknaden ställer högre krav på arbetslösa och på arbetsförmedlingen. Vid stora uppsägningar eller ett ökat antal nyanlända krävs att arbetsförmedlingen och andra myndigheter har verktyg att snabbt hitta nya jobb för dem. Att ensidigt försöka skapa nya jobb som enbart kräver grundskola är i förlängningen ett sisyfosarbete. I Sverige är det allt fler som går vidare till högskolestudier efter gymnasiet. Det är bra. Baksidan av myntet är att det behövs fler arbeten för högskolekompetenser. Antalet arbeten för gymnasiekompetenser har minskat. Istället konkurrerar allt fler om samma arbeten. Lösningen stavas därför inte att skapa fler jobb i den kategorin. Utan istället arbeten för ett brett spektrum av kompetenser. För att säkerställa kompetensförsörjningen och säkerställa att det är rätt person på rätt plats bör arbetsförmedlingen arbeta med jobbväxling för att möjliggöra validering och komplettering av kunskaper och färdigheter.

Den svenska arbetsmarknaden har blivit mer flexibel och de korta anställningstiderna har ökat. En utveckling där arbetslösa som kommer i arbete snart står utan arbete igen. Rundgången på arbetsmarknaden gör det således svårt för människor att planera

sitt liv och våga möta framtiden med tillförsikt. Utöver det skapas oreda. Otrygga anställningar med dåligt betalt konkurrerar mot trygga anställningar med anständiga löner. En sådan ordning kan vi aldrig vara för. Vi måste säkerställa att fler på arbetsmarknaden har trygga anställningar med en lön som går att leva på. Det ska finnas goda skäl när en arbetsgivare använder visstidsanställningar. Därför måste anställningsformen allmän visstid tas bort. En annan viktig åtgärd för att skapa trygga jobb är att sätta stopp för arbetsgivares möjlighet att tvinga anställda att gå från heltid till deltid över en natt, så kallad hyvling.

För att inte låsas fast i långtidsarbetslöshet behövs vuxenutbildningar. Med 100 000 nya komvuxplatser kan vi skapa gott om utrymme för att skola om den som förlorat sitt arbete och validera kunskaper hos nyanlända. Personer med gymnasiekompetens ska ges rätt att utbilda sig via Komvux till en annan gymnasiekompetens. De snabba skiftena kräver också att arbetsförmedlare blir riktigt vassa på sina jobb. För att bättre matcha den arbetssökandes kunskaper mot arbetsmarknaden ska arbetsförmedlaren ha branschspecifik kompetens. Andra viktiga insatser för att öka människors möjlighet till arbete är arbetsmarknadsutbildningar.

Offentlig sektor är en av landet största arbetsgivare. Som politiker är vi alltså också i förlängningen arbetsgivare. Det vilar ett tungt ansvar på våra axlar att komma till rätta med en del av den oreda som råder på svensk arbetsmarknad. Det handlar om låga kvinnolöner och visstidsanställningar.

Anställda inom offentlig sektor, kanske framför allt inom vård och omsorg, är överarbetade och det råder på håll i landet ständig brist på personal. Högre löner kan visserligen göra jobben mer attraktiva men räcker inte för att behålla personalen i längden. Vi menar att ett breddat antal yrkeskategorier inom offentlig sektor kan leda till avlastning för personal med högre kompetenser. Det ger dubbla effekter: det skapar fler jobb och bättre arbetsvillkor för de som arbetar inom vård och omsorg.

I offentlig sektor finns även många av de första jobben, både för utrikes födda och nyutslagna gymnasiestudenter. Därför ser vi ett fortsatt stort behov av investeringar i offentlig sektor. Inom överskådlig framtid kommer den svenska befolkningen att leva längre. På sikt innebär det att vi är friskare längre, men också att vi behöver allt mer vård när vi är riktigt gamla.

Inom välfärden finns fortfarande ett stort antal tillfälliga anställningar. I takt med att resten av ekonomin har effektiviserats har offentlig sektor också tvingats att spara. Osäkra anställningar är ett enkelt sätt att spara pengar för pressade ekonomier. Nya arbetare tas bara in vid hög belastning eller sjukdomsbortfall. I längden leder det till att institutionell kunskap faller bort och att stressen för de ordinarie anställda ökar. När undersökningar gjorts visar det sig att brukare inom framför allt omsorgen upplever stor frustration när de ständigt möter nya ansikten i sitt hem.

En åtgärd är att göra oss av med osäkra anställningar och införa nya arbetskategorier så som vårdbiträde. Vårdbiträden kan rekryteras genom traineeprogram med femtio procents arbetsplatsförlagd praktik och femtio procent i skolbänken. Lönen ska vara enligt kollektivavtal och utbildningen ska leda till arbete. Vår viktigaste samarbetspartner i den här utvecklingen är fackförbunden.

Att vara nyanländ till Sverige kan vara en förvirrande upplevelse. Lära sig språket är bara en del av det sociala nät som är det svenska samhället. Myndigheter, socialförsäkringar, skatter och utbildningssystem fungerar annorlunda här än i hemlandet. Ansvaret ligger på myndigheterna att etableringen av nyanlända flyktingar går så snabbt, smidigt och effektivt som möjligt. Det individuella ansvaret är att fullfölja det som krävs av dig

som asylsökande. Men vi ser också att det just nu ligger ett mycket stort ansvar på den enskilde. En högre grad av samordning mellan framför allt Migrationsverket och Arbetsförmedlingen gör att fler asylsökande kan bli sysselsatta tidigare.

Sverige har en av Europas högsta siffror för sysselsättning av utrikes födda. Samtidigt tar det lång tid för nyanlända att få sitt första arbete. Arbetsförmedlingen ska vara en matchningsexpert från dag ett också för nyanlända.

Beredskapsjobben är en väg in till ett jobb. Om arbetslösheten ska knäckas behöver vi alla goda krafter för att lyckas. Vi tror att det går att skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Beredskapsjobben fyller en mycket viktig funktion för att få samhället att hänga ihop. Subventionerade anställningar har varit en viktig åtgärd i arbetet för att få ner arbetslösheten. Fel använda är subventionerade anställningar ett hot mot normanställningar.

De här utmaningarna är också möjligheter för att skapa välbefinnande för fler genom arbeten. Åtgärderna kommer inte att lösa allt men med en visionär och modig politik kan vi nå långt.

Det går att se till att alla får jobb. Utmaningen består i att göra det under ordnade former. Anställningar ska följa kollektivavtal och heltid samt tillsvidare ska vara normen för anställningar på den svenska arbetsmarknaden. Det är oacceptabelt att generationer nu skolas in i att förlita sig på osäkra anställningar. En sådan otrygghet går aldrig att försvara. Vi har sett det redan och vi bekämpade det under hela 1900-talet. Låt det förbli på historiens skräphög.

Vi vill se investeringar i offentlig sektor och i infrastruktur för att nå full sysselsättning. Vi är ett parti för framtiden, i ord och handling. Att ge människor ett innehållsrikt och värdigt liv betyder allt, för individen och för samhället.

Offentlig sektor ska vara en mönsterarbetsgivare.

Det är med andra ord ingen enkel uppgift vi står inför. Men vi väljer inte att göra det här för att det är enkelt. Vi väljer det för att det är en utmaning. Vi ska inte skygga för utmaningar. Vi ska anta dem.

Marianne Pettersson (S)

Anna Wallentheim (S)

Hillevi Larsson (S)

Joakim Sandell (S)

Ola Möller (S)

Rikard Larsson (S)

Elin Gustafsson (S)

Jamal El-Haj (S)

Niklas Karlsson (S)

Per-Arne Håkansson (S)